

Political Science - II

Time Allowed : Three Hours

Maximum Marks : 100

Note :- The candidates are required to attempt *one* question each from Section A, B, C and D carrying 15 marks each and the entire Section E consisting of 10 short answer type questions carrying 4 marks each.

Section - A		
1.	What is meant by Political System ? Discuss its characteristics.	15
2.	What is Political Culture ? Discuss its various types.	15
Section - B		
3.	What is meant by Rights ? Discuss various Economic Rights.	15
4.	Define Duties. Discuss various duties.	15
Section - C		
5.	Discuss relationship between Liberty and Equality.	15
6.	What is meant by Equality ? Discuss its various types.	15
Section - D		
7.	What is meant by Social Change ? Discuss its elements.	15
8.	Discuss various conditions for the success of Democracy.	15
Section - E		
9.	Explain the following in brief :	
	(i) Write down any two definitions of Political System.	
	(ii) Write down any four features of Political Culture.	
	(iii) Write down any four features of Political Socialisation.	
	(iv) Write down any two definitions of Rights.	
	(v) What is meant by Duties ?	
	(vi) What is meant by Universal Declaration of Right ?	
	(vii) What is meant by Equality ?	
	(viii) How the word 'Justice' originated ?	
	(ix) Write down any four features of 'Social Change'.	
	(x) Write down any four arguments against Liberal Democracy.	4×10=40

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- ਭਾਗ ਓ, ਅ, ਬ ਅਤੇ ਸ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 15 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ ਹ ਦੇ ਸਾਰੇ 10 ਸੰਖੇਪ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 4 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ - ਓ		
1.	ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।	15
2.	ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਕੀ ਹੈ ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ।	15
ਭਾਗ - ਅ		
3.	ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ? ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਰਥਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੱਸੋ।	15
4.	ਕਰਤਵਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੱਸੋ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਰਤਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।	15

- ਭਾਗ - ਏ**
5. ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਵਿਚ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧ ਦੱਸੋ। 15
6. ਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ। 15
- ਭਾਗ - ਸ**
7. ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ? ਇਸਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 15
8. ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੱਸੋ। 15
- ਭਾਗ - ਹ**
9. ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਦਿਉ :-
- (i) ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- (ii) ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- (iii) ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਮਾਜੀਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- (iv) ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।
- (v) ਕਰਤਵਾਂ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?
- (vi) ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਵਰ-ਵਿਆਪਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?
- (vii) ਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?
- (viii) 'ਨਿਆਂ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ ?
- (ix) ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਈਆਂ ਦੱਸੋ।
- (x) ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਚਾਰ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿਉ।

4×10=40